

HISTORICKÝ VÝVOJ EKONOMICKÝCH TEORIÍ

Doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

ÚSTAV EKONOMICKÝCH VĚD

UNIVERZITA PARDUBICE

CO JE TO EKONOMIE ...

- **EKONOMIE** zkoumá ekonomiku.
- **EKONOMIE** je nástroj myšlení, technika myšlení, která pomáhá svému majiteli dospět ke správným závěrům.
- **EKONOMIE** je **věda**, která zkoumá, jak různé společnosti užívají vzácné zdroje k výrobě užitečných statků, a jak je rozdělují mezi různé skupiny obyvatel.

Výraz **EKONOMIE** pochází ze spojení řeckých slov **OIKOS** (dům) + **NOMOS** (zákon) – zásady, pravidla, pracovní postupy, návody pro správné vedení hospodaření v domácnosti

POLITICAL ECONOMY (POLITICKÁ EKONOMIE) – předmětem zájmu ekonomie jsou širší celohospodářské souvislosti

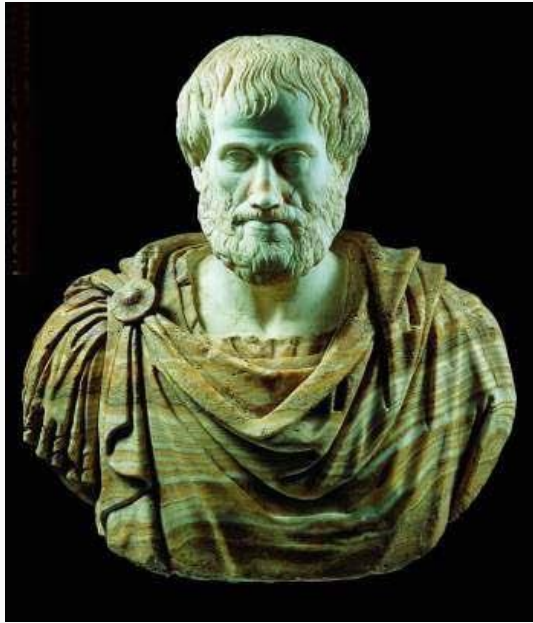
EKONOMICS (EKONOMIE, OBECNÁ EKONOMIE) – od konce 19.stol., předmětem zájmu **standardní ekonomie** jsou technicko-ekonomické souvislosti hospodářství (ekonomiky).

„Ekonom potřebuje, za první – znát ekonomickou teorii, aby ho vedla, za druhé – statistiku, aby mu poskytla kvalitní empirické údaje, a za třetí – potřebuje znát historii – a právě znalost historického rozměru nejvíce ekonomům chybí.“

Schumpeter J.A. Historie ekonomické analýzy, 1964

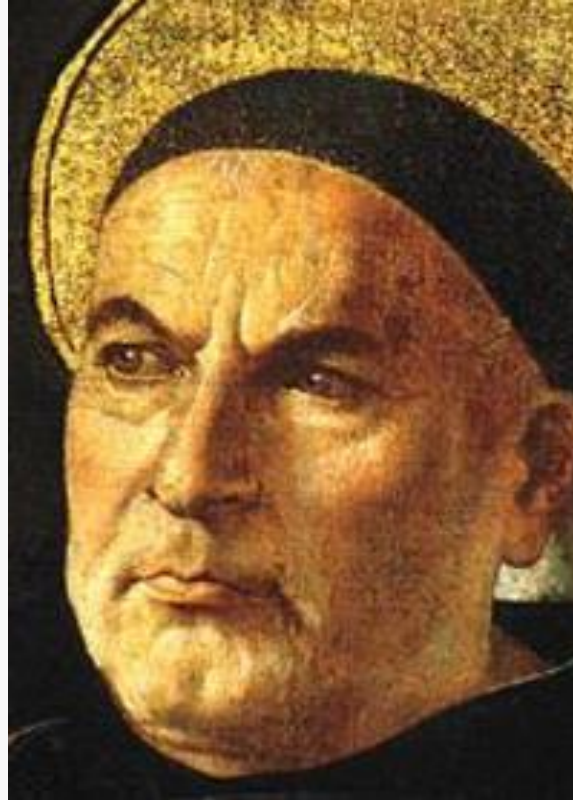
EKONOMICKÉ MYŠLENÍ

ARISTOTELES

384 – 322 p.n.l.

TOMÁŠ AKVINSKÝ

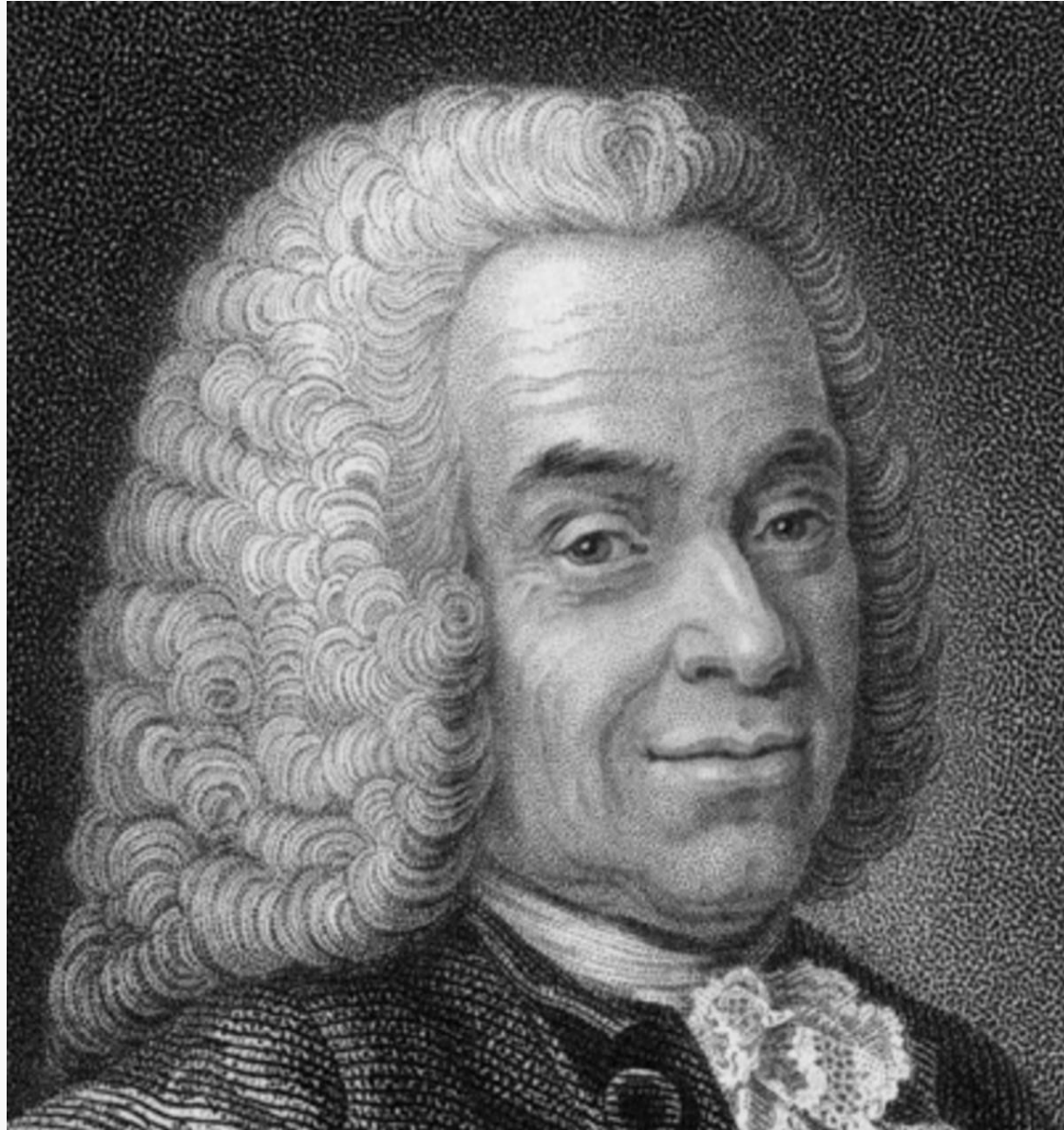
1225 -1274

DAVID HUME

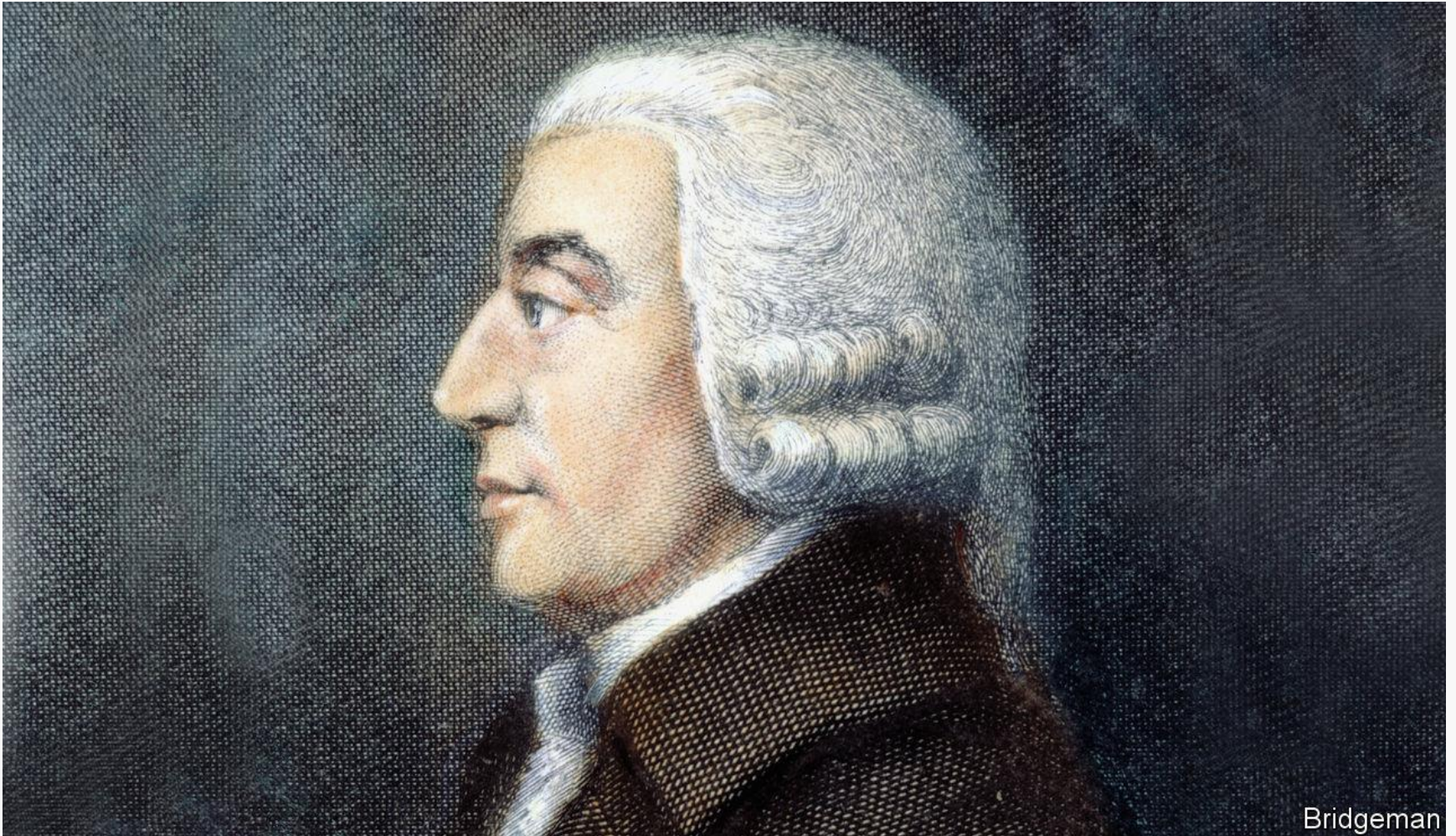

1711 – 1776

FRANCOIS QUESNAY 1694-1774

ADAM SMITH (1723 – 1790)

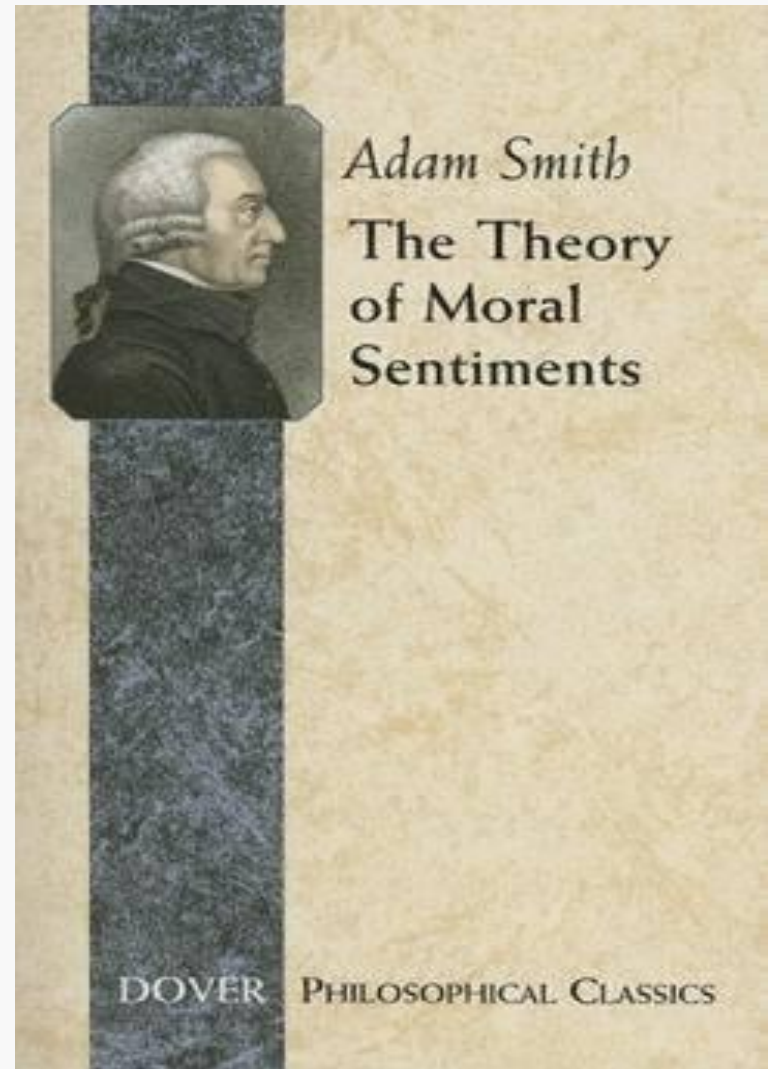
ŽIVOTNÍ CESTA ...

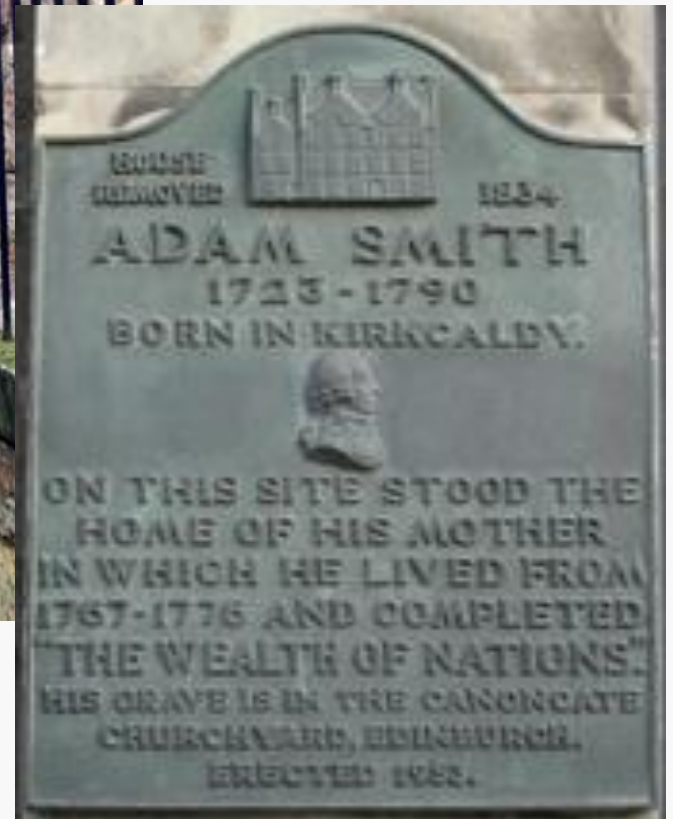
- **1723** – Skotsko, Kirkcaldy
- **1737 - 1740** studoval na univerzitě v Glasgow
- **1740 – 1746** studium na Balliol College v Oxfordu
- **1746 – 1748** nezaměstnaný
- **1748** - přednáší v Edinburghu a poté na katedře logiky, na své alma mater, University of Glasgow
- **1752** – profesor mravní filosofie na univerzitě v Glasgow, přednáší kurz složený ze čtyř ucelených částí: přirozená teologie, etika, nauka o spravedlnosti, politická ekonomie

- **1759** – vydává mravní filozofii **Teorie mravních citů**
- **1764 – 1766** přijímá vysoce lukrativní místo - učení mladého vévody z Buccleuch ve Francii
- **1766 - 1776** návrat do Kirkcaldy, píše **Bohatství národů**
- **1778** – královský celní komisař v Edinburghu
- **1790** v Edinburghu umírá

Adam Smith

EDUCATED
GLASGOW

1834

ADAM SMITH
1723-1790
BORN IN KIRKCALDY.

ON THIS SITE STOOD THE
HOME OF HIS MOTHER
IN WHICH HE LIVED FROM
1767-1776 AND COMPLETED
"THE WEALTH OF NATIONS."
HIS GRAVE IS IN THE CANONGATE
CHURCHYARD, EDINBURGH.
ERECTED 1882.

KA34517771

Twenty Pounds

£20

SPECIMEN

The division of labour in pin manufacturing:
(and the great increase in the quantity of work that results)

Bank of England

ADAM SMITH 1723-1790

KA34517771

© THE GOVERNOR AND COMPANY OF THE BANK OF ENGLAND 2006

The Author of the Wealth of Nations

**POJEDNÁNÍ O PODSTATĚ A PŮVODU
BOHATSTVÍ NÁRODŮ
1776**

**AN INQUIRY INTO THE NATURE AND CAUSES OF THE
WEALTH OF NATIONS**

ADAM SMITH, LL.D.

Edinburgh, Published by Adam Black & William Tait.

AN
INQUIRY
INTO THE
NATURE AND CAUSES
OF THE
WEALTH OF NATIONS.

By ADAM SMITH, LL. D.

WITH A LIFE OF THE AUTHOR,
AN INTRODUCTORY DISCOURSE, NOTES, AND
SUPPLEMENTAL DISSERTATIONS.

By J. R. McCULLOCH, Esq.
PROFESSOR OF POLITICAL ECONOMY IN THE UNIVERSITY OF LONDON.

IN FOUR VOLUMES.
VOL. I.

EDINBURGH:
PRINTED FOR ADAM BLACK, AND WILLIAM TAIT;
AND LONGMAN, REES, ORME, BROWN, AND GREEN,
LONDON.

M.DCCC.XXVIII.

ADAM
SMITH

*Pojednání
o podstatě a původu
bohatství národů*

SVAZEK PRVNÍ

ENP1

A D A M
S M I T H

Pojednání o podstatě a původu
**BOHATSTVÍ
NÁRODŮ**

A D A M
S M I T H

Pojednání o podstatě a původu
**BOHATSTVÍ
NÁRODŮ**

- ještě za života autora vyšlo v pěti vydáních a bylo přeloženo do francouzštiny a němčiny
- dílo předprůmyslové éry
- první teoretický výklad základů systému tržního hospodářství
- kritika intervencionismu a oslava liberalismu
- verbální výklad je rozdělen do pěti knih (900 stran)
- základní témata –
 - neviditelná ruka trhu (invisible hand) a laissez faire – předpokládá spravedlnost státu
 - národní bohatství a dělba práce
 - teorie hodnoty a teorie rozdělování

Adam Smith v „Bohatství národů“ o Colbertovi napsal:

„Colbert, slavný ministr Ludvíka XIV., vyznačoval se poctivostí, velkou pracovitostí a podrobnou znalostí věcí, velkou zkušeností a pronikavým pohledem ve věcech hospodaření státu... Tento ministr však naneštěstí převzal všechny předsudky merkantilismu, učení to, jehož vlastní podstatou je omezování a reglementace ... Podnikání a obchod velké země chtěl řídit podle téhož vzoru, jako oddělení některého státního úřadu místo, aby podle osvícené zásady rovnosti, svobody a spravedlnosti každému dovolil, aby šel za svými zájmy svou vlastní cestou...“

NEVIDITELNÁ RUKA TRHU

„Člověk je však skoro stále závislý na pomoci svých bližních, a tu ovšem nemůže očekávat pouze od jejich dobré vůle. Mnohem spíše dosáhne svého tehdy, dokáže-li využít ve svůj prospěch jejich sebelásky a ukázat jim, že udělat pro něho to, co žádá, je v jejich vlastním zájmu.

Nabízí-li kdo druhému jakýkoli výměnný obchod, navrhuje toto: Dej mi, co potřebuji já, a já ti dám, co potřebuješ ty. To je smysl každé takové nabídky. Že se můžeme naobědvat, to není z dobré vůle řezníka, sládky nebo pekaře, nýbrž proto, že dbají svých vlastních zájmů. Nedovoláváme se jejich lidskosti, nýbrž jejich sobectví, a nikdy jim nevykládáme o svých potřebách, nýbrž o výhodách, které z toho budou mít“ ...

„... každý sleduje pouze vlastní zisk a jako v řadě jiných případů ho vede **jakási neviditelná ruka**, aby pomáhal dosáhnout cíl o který mu vůbec nejde...

Tím, že jde člověk za svým vlastním zájmem, prospěje zájmu společnosti vydatněji, než když mu chce opravdu prospět“.

NÁRODNÍ BOHATSTVÍ A JEHO MĚŘENÍ

Bohatství národa roste tehdy, pokud rostou individuální bohatství jednotlivců. Bohatství jednatlivce roste jen jeho vlastním úsilím, prací, motivací, spořením a investováním. Žádná vládní politika nemůže nahradit individuální snažení jednatlivce.

- národní bohatství je národní produkt
- zdrojem národního bohatství je výroba zboží
- zdrojem růstu národního bohatství je dělba práce
- pro tvorbu národního bohatství je nezbytná třída vlastníků
- měřítkem hodnoty všeho bohatství je práce

„Jeden muž drát táhne, druhý jej narovnává, třetí jej řeže, čtvrtý, ostrí, pátý jej na konci brousí v hlavičku, což vyžaduje dvě nebo tři samostatné operace... V manufaktuře bylo zaměstnáno pouze 10 lidí, kde někteří z nich prováděli 2 nebo 3 různé operace. Společně byli schopni vyrobit asi 48 tisíc špendlíků denně. Každý z nich tedy vyrobil 4 800 špendlíků, kdyby každý pracoval samostatně a nebyl by pro výrobu vyškolen, nebyl by schopen vyrobit 20 a možná ani 1 špendlík.“

TEORIE HODNOTY A ROZDĚLOVÁNÍ

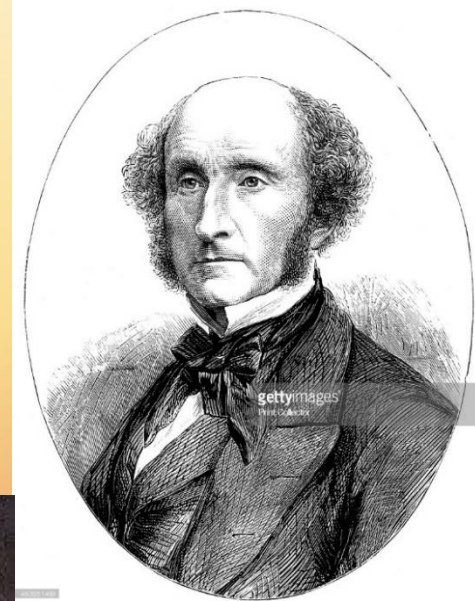
- směnná hodnota (hodnota) je přirozenou cenou ke které trh dlouhodobě směřuje, je dána náklady na výrobu zboží
- oddělení směnné hodnoty od užitné hodnoty statků (od subjektivního úsudku spotřebitele)
- třídní přístup
- základní formy důchodů:
 - mzda = přirozené existenční minimum
 - zisk = nákladem kapitálu a odměna za podnikatelské riziko
 - renta = přebytek ceny nad náklady

KLASICKÁ ŠKOLA POLITICKÉ EKONOMIE

1776 - do pol.19. stol.,
Anglie, Francie

Jean Baptista Say
1767 – 1832

David Ricardo
1772 – 1823

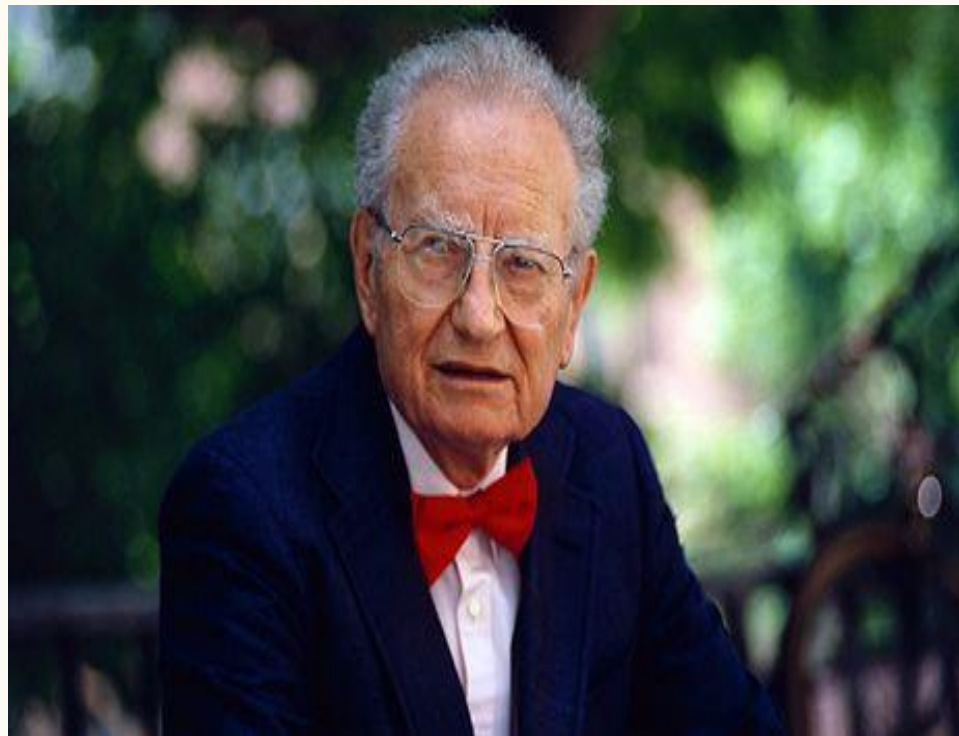
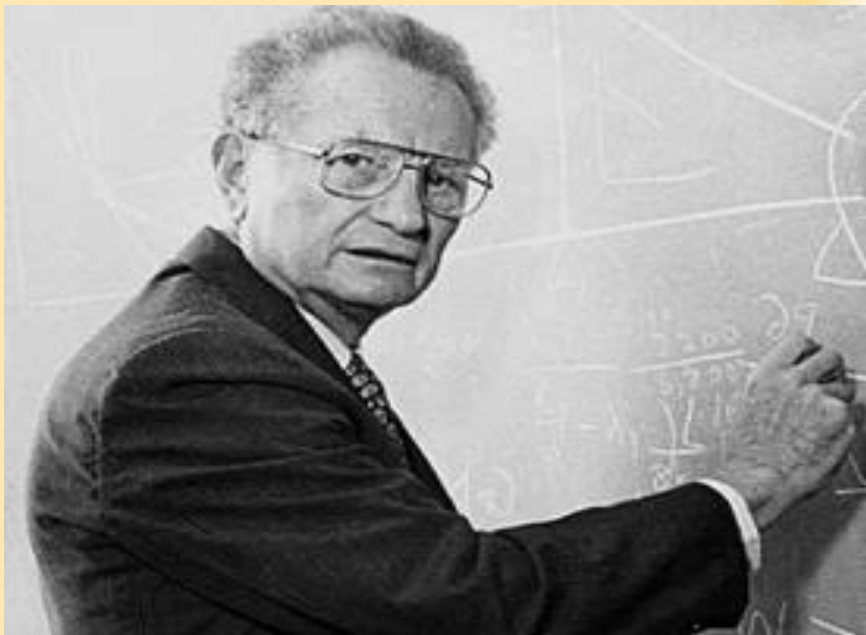

**Thomas Robert
Malthus**
1766 – 1834

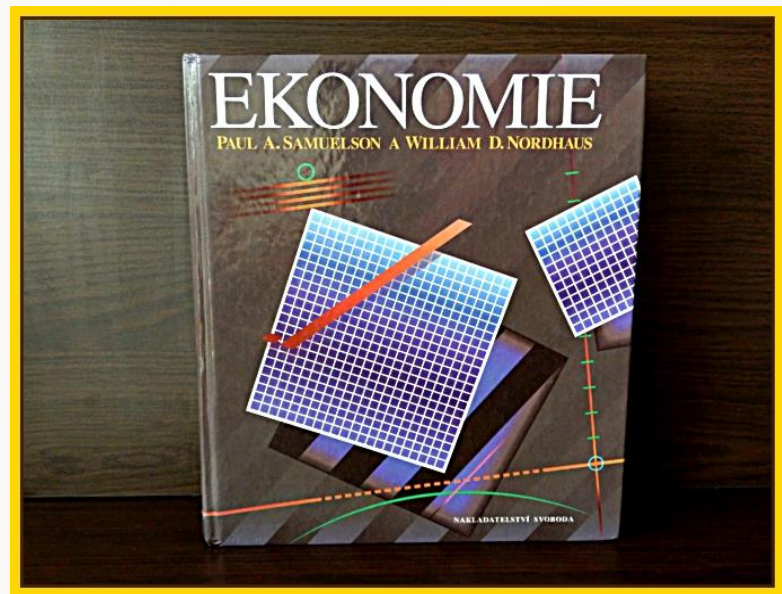
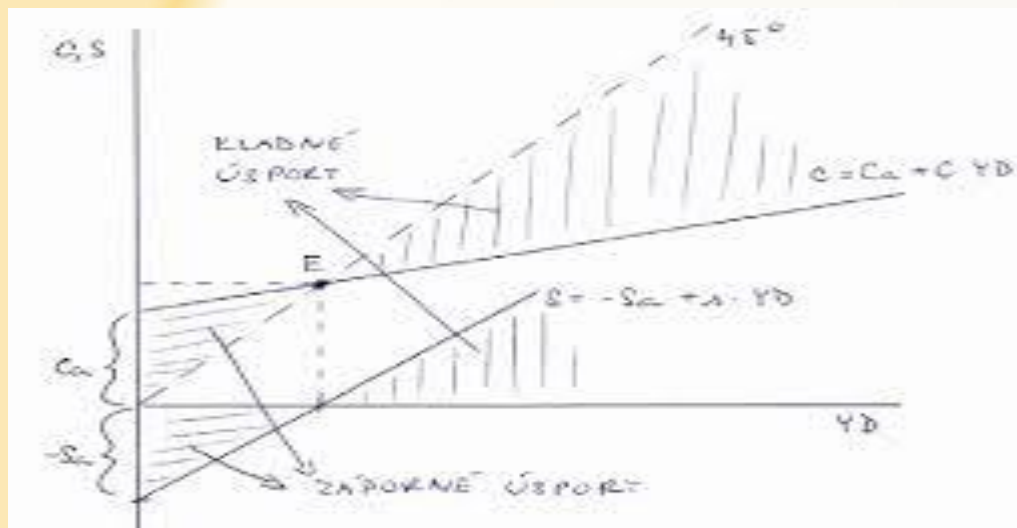

John Stuart Mill
1806 – 1873

J. S. Mill

Paul A. Samuelson
1915 - 2009

DĚKUJI ZA VAŠI POZORNOST